

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 maart 2019

WETSONTWERP

**betreffende de terugtrekking van
het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie**

AMENDEMENTEN

ingediend in de commissie
voor de Financiën en de Begroting

Zie:

Doc 54 3554/ (2018/2019):

- 001: Wetsontwerp.
- 002 en 003: Amendementen.
- 004: Verslag (Sociale Zaken).
- 005: Verslag van de eerste lezing (Financiën).
- 006: Artikelen aangenomen in eerste lezing (Financiën).
- 007: Verslag.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 mars 2019

PROJET DE LOI

**relatif au retrait du Royaume-Uni
de l'Union européenne**

AMENDEMENTS

déposés en commission
des Finances et du Budget

Voir:

Doc 54 3554/ (2018/2019):

- 001: Projet de loi.
- 002 et 003: Amendements.
- 004: Rapport (Affaires sociales).
- 005: Rapport de la première lecture (Finances).
- 006: Articles adoptés en première lecture (Finances).
- 007: Rapport.

10750

Nr. 8 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.

Art. 18

Na artikel 18, in titel 6 een hoofdstuk 2 invoegen, luidende:

“Hoofdstuk 2. Wijzigingen aan de federale fiscale wetboeken”.

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
Erik VAN ROMPUY (CD&V)
Benoît PIEDBOEUF (MR)

N° 8 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTS

Art. 18

Après l'article 18, dans le titre 6, insérer un chapitre 2, rédigé comme suit:

“Chapitre 2. Modifications aux codes fiscaux fédéraux”.

Nr. 9 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/1 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/1 invoegen, luidende:**

"Art. 18/1. Voor de toepassing van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, wordt het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot en met 31 december 2019 gelijkgesteld met een lidstaat van de Europese Unie."

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
Erik VAN ROMPUY (CD&V)
Benoît PIEDBOEUF (MR)

N° 9 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/1 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/1, rédigé comme suit:**

"Art. 18/1. Pour l'application des dispositions du Code des impôts sur les revenus 1992, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord est assimilé jusqu'au 31 décembre 2019 à un État membre de l'Union européenne."

Nr. 10 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/2 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/2 invoegen, luidende:**

"Art. 18/2. Voor de toepassing van het Boek II en het Boek IIbis van het Wetboek der successierechten, wordt het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot en met 31 december 2019 gelijkgesteld met een lidstaat van de Europese Unie."

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
Erik VAN ROMPUY (CD&V)
Benoît PIEDBOEUF (MR)

N° 10 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/2 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/2, rédigé comme suit:**

"Art. 18/2. Pour l'application du Livre II et du Livre IIbis du Code des droits de succession, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord est assimilé jusqu'au 31 décembre 2019 à un État membre de l'Union européenne."

Nr. 11 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/3 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/3 invoegen, luidende:**

“Art. 18/3. Voor de toepassing van de bepalingen van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten die niet de rechten betreffen bedoeld in artikel 3, eerste lid, 6° tot 8°, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten, wordt het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met een lidstaat van de Europese Unie gelijkgesteld voor de verrichtingen gedaan tot en met 31 december 2019.”

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
Erik VAN ROMPUY (CD&V)
Benoît PIEDBOEUF (MR)

N° 11 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/3 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/3, rédigé comme suit:**

“Art. 18/3. Pour l’application des dispositions du Code des droits d’enregistrement, d’hypothèque et de greffe ne visant pas les droits visés à l’article 3, alinéa 1er, 6[°] à 8[°], de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d’Irlande du Nord est assimilé à un État membre de l’Union européenne pour les opérations effectuées jusqu’au 31 décembre 2019.”

Nr. 12 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/4 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/4 invoegen, luidende:**

"Art. 18/4. Voor de toepassing van het Wetboek diverse rechten en taksen, met uitzondering van de titels II en XI van het boek II, wordt het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland gelijkgesteld met een lidstaat van de Europese Unie voor verrichtingen gedaan tot en met 31 december 2019.

Voor de toepassing van de titels II en XI van het boek II van hetzelfde Wetboek, wordt het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot en met 31 december 2019 gelijkgesteld met een lidstaat van de Europese Unie."

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
 Erik VAN ROMPUY (CD&V)
 Benoît PIEDBOEUF (MR)

N° 12 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/4 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/4, rédigé comme suit:**

"Art. 18/4. Pour l'application du Code des droits et taxes divers, à l'exception des titres II et XI du livre II, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord est assimilé à un État membre de l'Union européenne pour les opérations effectuées jusqu'au 31 décembre 2019.

Pour l'application des titres II et XI du livre II du Code des droits et taxes divers, le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord est assimilé jusqu'au 31 décembre 2019 à un État membre de l'Union européenne."

Nr. 13 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/5 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/5 invoegen, luidende:**

"Art. 18/5. Het artikel 18/1 is eveneens van toepassing op de bijzondere wetsbepalingen betreffende de inkomstenbelastingen, die niet in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 zijn opgenomen, en op de besluiten genomen tot uitvoering van dit Wetboek of deze bijzondere wetsbepalingen.

De artikelen 18/2 tot 18/4 zijn eveneens van toepassing voor alle bijzondere wetsbepalingen betreffende de erin bedoelde rechten en taksen, die niet in de voornoemde Wetboeken zijn opgenomen alsook voor alle bepalingen van de uitvoeringsbesluiten van deze Wetboeken of bijzondere wetsbepalingen."

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
Erik VAN ROMPUY (CD&V)
Benoît PIEDBOEUF (MR)

N° 13 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/5 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/5, rédigé comme suit:**

"Art. 18/5. L'article 18/1 s'applique également à toutes les dispositions légales particulières applicables concernant les impôts sur les revenus, non reprises dans le Code des impôts sur les revenus 1992, et aux arrêtés pris pour l'exécution de ce Code ou desdites dispositions légales particulières.

Les articles 18/2 à 18/4 s'appliquent également à toutes les dispositions légales particulières relatives aux droits et taxes y visés, non reprises dans les Codes précités ainsi qu'aux arrêtés pris pour l'exécution de ces Codes ou dispositions légales particulières."

NR. 14 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/6 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/6 invoegen, luidende:**

"Art. 18/6. § 1. De Koning kan bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de in de artikelen 18/1 tot 18/5 vermelde periode inkorten, zowel inzake de datum van 31 december 2019 als inzake het aanslagjaar voor de toepassing van alle of een deel van de federale fiscale bepalingen.

Bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde datum, evalueert de Ministerraad de impact van de in dit hoofdstuk bedoelde overgangsregeling. In geval van een positieve evaluatie kan de periode bedoeld in het eerste lid verlengd worden door een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad tot het moment waarop een definitieve regeling is uitgewerkt voor een deel of alle fiscale bepalingen."

De Koning zal bij de Kamer van volksvertegenwoordigers, onmiddellijk indien ze in zitting is, zo niet bij de opening van de eerstvolgende zitting, een ontwerp van wet indienen tot bekraftiging van de ter uitvoering van het eerste en tweede lid genomen besluiten. Deze besluiten houden op uitwerking te hebben indien ze niet bij wet zijn bekraftigd binnen vierentwintig maanden na de datum van hun bekendmaking in het Belgisch Staatsblad. Bij gebreke van deze bekraftiging binnen de voormelde termijn worden de besluiten geacht nooit uitwerking te hebben gehad.

§ 2. De Koning kan bovendien bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, uitsluitend tijdens de periode die naargelang het geval, hetzij aanvangt op de dag van de ontbinding van de Kamer van volksvertegenwoordigers, hetzij op de laatste dag van de zitting van de Kamer, en eindigt daags vóór de opening van de eerstvolgende zitting van deze Kamer, maatregelen nemen:

- die noodzakelijk zijn in het kader van een brexit zonder terugtrekkingsakkoord; en*

N° 14 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/6 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/6, rédigé comme suit:**

"Art. 18/6. § 1er. Le Roi peut raccourcir par arrêté délibéré en Conseil des ministres le délai visé aux articles 18/1 à 18/5 tant au niveau de la date du 31 décembre 2019 qu'au niveau de l'exercice d'imposition pour l'application en tout ou partie des dispositions fiscales fédérales."

À l'expiration de la date visée à l'alinéa 1er, le Conseil des ministres évalue l'impact du régime transitoire visé à ce chapitre. En cas d'évaluation positive, le délai visé à l'alinéa 1er peut être prolongé par arrêté délibéré en Conseil des ministres jusqu'au moment où un régime définitif a été élaboré pour une partie ou toutes les dispositions fiscales."

Le Roi saisira la Chambre des représentants immédiatement si elle est réunie, sinon dès l'ouverture de sa plus prochaine session, d'un projet de loi de confirmation des arrêtés pris en exécution des alinéas 1er et 2. Lesdits arrêtés cessent de produire leurs effets s'ils n'ont pas été confirmés par la loi dans les vingt-quatre mois qui suivent la date de leur publication au Moniteur belge. À défaut de cette confirmation endéans le délai précité, les arrêtés sont censés n'avoir jamais produit leurs effets.

§ 2. Le Roi peut en outre, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, exclusivement pendant la période qui commence, selon le cas, soit le jour de la dissolution de la Chambre des représentants, soit le dernier jour de la session de la Chambre, et prend fin la veille du jour de l'ouverture de la plus prochaine session de cette Chambre, prendre des mesures:

- qui sont nécessaires dans le cadre d'un Brexit sans accord de retrait;*

— waarbij gemotiveerd wordt waarom een onmiddellijk ingrijpen vereist is; en

— waarbij een wijziging wordt aangebracht aan de fiscale bepalingen vervat in de Wetboeken, bijzondere wetsbepalingen of uitvoeringsbesluiten bedoeld in de artikelen 18/1 tot 18/5.

De Koning zal bij de Kamer van volksvertegenwoordigers, onmiddellijk indien ze in zitting is, zo niet bij de opening van de eerstvolgende zitting, een ontwerp van wet indienen tot bekraftiging van de ter uitvoering van het eerste genomen besluiten. Deze besluiten houden op uitwerking te hebben indien ze niet bij wet zijn bekrachtigd binnen vierentwintig maanden na de datum van hun bekendmaking in het Belgisch Staatsblad. Bij gebreke van deze bekraftiging binnen de voormelde termijn wordt het besluit geacht nooit uitwerking te hebben gehad.”

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
Erik VAN ROMPUY (CD&V)
Benoît PIEDBOEUF (MR)

— pour lesquelles la nécessité d'une intervention immédiate est motivée;

— apportant une modification aux dispositions fiscales prévues dans les Codes, dispositions de loi spéciales ou arrêtés d'exécution visés aux articles 18/1 à 18/5.

Le Roi saisira la Chambre des représentants immédiatement si elle est réunie, sinon dès l'ouverture de sa plus prochaine session, d'un projet de loi de confirmation des arrêtés pris en exécution de l'alinéa 1er. Lesdits arrêtés cessent de produire leurs effets s'ils n'ont pas été confirmés par la loi dans les vingt-quatre mois qui suivent la date de leur publication au Moniteur belge. À défaut de cette confirmation endéans le délai précité, l'arrêté est censé n'avoir jamais produit ses effets.”

Nr. 15 VAN DE HEER VAN BIESEN c.s.Art. 18/7 (*nieuw*)**In hoofdstuk 2 een artikel 18/7 invoegen, luidende:**

"Art. 18/7. De artikelen 18/1 tot 18/5 zijn slechts van toepassing op voorwaarde dat het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland voor de relevante bepalingen vervat in de in deze artikelen bedoelde Wetboeken, bijzondere wetsbepalingen en uitvoeringsbesluiten heeft voorzien in een wederkerigheid."

VERANTWOORDING
 (amendementen nrs. 8 tot 15)
Algemene besprekking

Op 23 juni 2016 hield het Verenigd Koninkrijk een referendum met betrekking tot hun EU-lidmaatschap, waarbij 51,89 pct. van de bevolking heeft gestemd om de Europese Unie te verlaten. De Britse regering heeft op 29 maart 2017 officieel kennis gegeven van diens wil om de procedure in artikel 50 van het Verdrag betreffende de Europese Unie op te starten. Daarbij werd een procedure tot onderhandeling opgestart wat het terugtrekkingsakkoord betreft tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk.

Deze onderhandeling lopen tot op heden nog steeds en er werd nog geen akkoord gevonden. Artikel 50 VEU bepaalt dat, bij gebrek aan een akkoord, de Europese Verdragen niet meer van toepassing zijn na verloop van twee jaar na de kennisgeving tot terugtrekking. Aangezien deze kennisgeving werd verricht op 29 maart 2017, zal het Verenigd Koninkrijk op 29 maart 2019 automatisch niet langer een lidstaat uitmaken van de Europese Unie.

Deze uitstap uit de Europese Unie heeft ook belangrijke gevolgen voor de Belgische fiscaliteit, aangezien verscheidene bepalingen verwijzen naar een lidstaat van de Europese Unie of de lidstaten van de EER. Vanaf 29 maart 2019 zal, indien er geen akkoord wordt gevonden, het Verenigd Koninkrijk hier niet langer deel van uitmaken en zal bij gebrek aan overgangsmaatregelen het Verenigd Koninkrijk voor de toepassing van de federale fiscale bepalingen moeten worden beschouwd als een derde land.

N° 15 DE M. VAN BIESEN ET CONSORTSArt. 18/7 (*nouveau*)**Dans le chapitre 2, insérer un article 18/7, rédigé comme suit:**

"Art. 18/7. Les articles 18/1 à 18/5 sont seulement applicables à la condition que le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord ait prévu une réciprocité pour les dispositions pertinentes incluses dans les Codes, dispositions légales particulières et arrêtés d'exécution visés par ces articles."

JUSTIFICATION
 (amendements n°s 8 à 15)
Discussion générale

Le 23 juin 2016, le Royaume-Uni a organisé un référendum sur l'adhésion britannique à l'Union européenne, à la suite duquel 51,89 pour cent de la population s'est prononcée en faveur d'un retrait de l'Union européenne. Le 29 mars 2017, le gouvernement britannique a affirmé officiellement sa volonté de déclencher la procédure prévue à l'article 50 du traité sur l'Union européenne. Une procédure de négociation a été engagée à cet effet, laquelle portait sur l'accord de retrait entre l'Union européenne et le Royaume-Uni.

Cette procédure est toujours en cours et aucun accord n'a été conclu à l'heure actuelle. L'article 50 du TUE prévoit qu'à défaut d'accord, les traités européens cessent d'être applicables à l'État concerné deux ans après la notification de retrait. Comme cette notification a eu lieu le 29 mars 2017, le Royaume-Uni quittera automatiquement l'Union européenne à compter du 29 mars 2019.

Ce retrait de l'Union européenne a également des répercussions importantes sur la fiscalité belge, étant donné que différentes dispositions renvoient à un État membre de l'Union européenne ou aux États membres de l'EEE. En l'absence d'accord, le Royaume-Uni n'en fera plus partie à compter du 29 mars 2019 et, par défaut des mesures transitoires, devra être considéré comme État tiers pour l'application des dispositions fiscales fédérales.

Opdat de belastingplichtigen geen onmiddellijke gevolgen zouden ondervinden van het falen van de akkoordonderhandelingen, wordt een overgangsperiode ingevoerd waarvoor het Verenigd Koninkrijk mag geacht worden nog deel uit te maken van de Europese Unie voor de toepassing van de fiscale bepalingen. Tijdens deze overgangsperiode kan België de relevante fiscale bepalingen wijzigen zodat zij afgestemd zijn op de nieuwe realiteit na de brexit, aangezien dit een dermate grote hoeveelheid aan vaak complexe wetsbepalingen omvat dat een dergelijke oefening niet haalbaar is tegen 29 maart 2019.

Op deze wijze worden de gevolgen van een “harde brexit” gemilderd en wordt eveneens tijd gegeven aan de regering om voor elke fiscale bepaling een bestendige en definitieve oplossing uit te werken, wat een grondig en extensief onderzoek vereist dat niet mogelijk is gezien het korte tijdsbestek tussen nu en 29 maart 2019.

De Raad van State maakte in advies 65 594/3 van 11 maart 2019 een aantal opmerkingen. De voornaamste bezwaren van de Raad hadden betrekking op de bevoegdheid van de gewesten, de reikwijdte van fiscale soevereiniteit, het gelijkheidsbeginsel en het wederkerigheidsbeginsel.

a) Bevoegdheid van de gewesten

Voorliggend amendement is strikt beperkt tot de federale wetgeving, aangezien het niet tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort om het toepassingsgebied van de bepalingen inzake gewestelijke belastingverminderingen of gewestelijke belastingkredieten in de personenbelasting te wijzigen. Het is aan de gewesten om een initiatief ter zake te nemen, wat reeds gedaan werd door het Vlaams Gewest (zie Parl. St. Vlaams Parlement, nr. 1911/1 (2018-2019)).

In het kader van de federale loyaaliteit heeft overleg plaatsgevonden met de gewesten met het oog op de concrete uitwerking van sommige maatregelen, zoals bijvoorbeeld de wijzigingen aan de samenwerkingsakkoorden naar aanleiding van de ingevoerde overgangsregeling.

Daarenboven kan voor het door de Raad van State aangehaalde geval van de toepasselijke regels voor de BNI gewezen worden op de gewestelijke initiatieven zodat het toepasselijke artikel voor de niet-inwoners geval per geval moet worden bekeken en opnieuw door middel van een overleg tussen de gewesten duidelijkheid kan worden verschafft over het toepasselijke artikel, naargelang het geval art. 243, 243/1 of 244 WIB92. Het uitwerken van een bestendige regeling kan eveneens het voorwerp uitmaken van een ingrijpen door de Koning op basis van artikel 18/6, § 2.

Pour que les contribuables ne subissent pas les conséquences immédiates de l'échec des négociations d'un accord, une période transitoire sera instaurée permettant de considérer le Royaume-Uni comme faisant toujours partie de l'Union européenne aux fins de l'application des dispositions fiscales. Lors de cette période de transition, la Belgique peut modifier les dispositions fiscales concernées pour les adapter à la nouvelle réalité post-Brexit, comme il s'agit d'une quantité tellement grande de dispositions légales souvent complexes qu'un tel exercice n'est pas réalisable d'ici le 29 mars 2019.

Cette période transitoire permettra ainsi d'atténuer les conséquences d'un "Brexit dur" et de laisser également du temps au gouvernement afin d'élaborer une solution durable et définitive à chaque disposition fiscale, ce qui nécessitera un examen approfondi. Un tel examen n'est en effet pas possible compte tenu du court laps de temps d'ici le 29 mars 2019.

Le Conseil d'État a formulé un certain nombre d'observations dans son avis 65 594/3 du 11 mars 2019. Ses principales objections concernaient la compétence des régions, l'étendue de la souveraineté fiscale, le principe d'égalité et le principe de réciprocité.

a) Compétence des régions

Cet amendement se limite donc strictement à la législation fédérale, vu qu'il n'incombe pas à l'autorité fédérale de modifier le champ d'application des dispositions en matière de réductions ou de crédits d'impôt régionaux à l'impôt des personnes physiques. Il appartient aux régions de prendre une initiative à ce sujet, ce qu'a déjà fait la Région flamande (voir Doc. parl. Parlement flamand, n° 1911/1 (2018-2019)).

Dans le cadre de la loyauté fédérale, une concertation a eu lieu avec les régions en vue de l'élaboration concrète de certaines mesures, comme des modifications aux accords de coopération dans le cadre du régime transitoire mis en place.

De plus, on peut souligner en ce qui concerne le cas soulevé par le Conseil d'État, des règles applicables à l'INR, les initiatives prises pour que l'article pour les non-résidents doive être considéré au cas par cas et que l'on puisse à nouveau faire la clarté, via une concertation entre les Régions, sur l'article applicable selon le cas art. 243, 243/1 ou 244 CIR92. L'élaboration d'un régime permanent applicable peut aussi faire l'objet d'une intervention par le Roi sur la base de l'article 18/6, § 2.

b) Fiscale soevereiniteit

Volgens het fiscale soevereiniteitsbeginsel blijft de bevoegdheid om belastingen in te voeren, op te heffen of aan te passen in handen van de lidstaten van de Europese Unie. Alle lidstaten kunnen het belastingstelsel kiezen dat zij het meest geschikt achten voor zover dit niet in strijd is met geharmoniseerde Europese wetgeving of rechtspraak van het Hof van Justitie, zoals de vier vrijheden. De hoofdprioriteiten van het fiscaal beleid van de EU zijn in dit kader het wegnemen van fiscale belemmeringen voor grensoverschrijdende economische bedrijvigheid, het tegengaan van schadelijke fiscale concurrentie en belastingontduiking en het bevorderen van nauwere samenwerking tussen belastingdiensten bij controle en fraudebestrijding (zie document "Europa 2020-strategie"¹).

De huidige fiscale regels, die men gebruik makend van voormelde soevereiniteit tijdelijk wil behouden, zijn tot stand gekomen binnen een Europees kader van diverse richtlijnen en gaan op geen enkele wijze in tegen de belangen van de Europese Unie. Er mag aangenomen worden dat deze niet indruisen tegen de (handels)politiek van de Europese Unie. Belangrijk is te wijzen op de aspecten van:

- (i) continuïteit van de huidige regelgeving;

Het opzet van de bepalingen is in de eerste plaats rechtszekerheid bieden aan de burgers en bedrijven die op 29 maart 2019 op een abrupte wijze worden geconfronteerd met een ander rechtskader. Om burgers en bedrijven de mogelijkheid te bieden aan deze gewijzigde situatie het hoofd te bieden, is een overgangsperiode nodig waarin de huidige rechtsregels verdergezet worden.

- (ii) korte periode;

Deze overgangsperiode is van korte duur en moet de wetgever ondertussen de mogelijkheid bieden een passende oplossing te vinden voor de specifieke regels die dienen te worden gewijzigd. Ook de Europese Unie heeft in de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk over een eventueel terugtrekkingsakkoord voorgesteld om een overgangsperiode toe te staan, wat in feite kan worden gelijkgesteld met een uitstel. Ook de Europese Unie staat hier bijgevolg niet weigerachtig tegenover, waarbij de zwaarwichtige gevolgen van

b) Souveraineté fiscale

En vertu du principe de la souveraineté fiscale, la compétence d'introduire, abroger ou adapter des impôts reste entre les mains des États membres de l'Union européenne. Tous les États membres peuvent choisir le système fiscal qu'ils estiment le plus approprié à condition que ceci ne soit pas contraire à la législation européenne harmonisée ou à la jurisprudence de la Cour de Justice, comme les quatre libertés. Dans ce cadre, les priorités principales de la politique fiscale de l'UE consistent à éliminer les freins fiscaux à l'activité économique transfrontalière, à contrer la concurrence fiscale dommageable et l'évasion fiscale ainsi qu'à promouvoir une collaboration plus étroite entre les services fiscaux dans le contrôle et la lutte contre la fraude (voir le document "Europe stratégie 2020").

Les règles fiscales actuelles que l'on veut temporairement maintenir en usant de la souveraineté fiscale rappelée, ont été établies dans le cadre européen de plusieurs directives et ne vont aucunement à l'encontre des intérêts de l'Union européenne. L'on peut donc admettre qu'elles ne vont pas à l'encontre de la politique (commerciale) de l'Union européenne. Il importe de souligner les aspects de:

- (i) continuité de la réglementation actuelle;

L'objectif des dispositions est en premier lieu d'offrir de la sécurité juridique aux citoyens et aux entreprises qui seront confrontées de manière abrupte le 29 mars 2019 à un autre cadre juridique. Pour donner aux citoyens et aux entreprises la possibilité de faire face à cette nouvelle donne, une période transitoire est nécessaire pendant laquelle les règles juridiques actuelles sont maintenues.

- (ii) courte période;

Cette période transitoire est de courte durée et doit permettre au législateur de trouver dans ce délai une solution adéquate pour les règles spécifiques à modifier. L'Union européenne aussi a proposé éventuel un accord de retrait lors de la négociation avec le Royaume-Uni afin de permettre une période transitoire, ce qui peut dans les faits être assimilé à un report. L'Union européenne n'est donc pas non plus opposée à cela. Toutes les parties autour de la table reconnaissent en effet les lourdes conséquences d'un Brexit dur et, par

¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester-framework/europe-2020-strategy_nl

¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester-framework/europe-2020-strategy_fr

een harde brexit, en dus de nood aan milderende overgangsregels, door alle partijen rond de tafel onderkend worden.

(iii) voorwaarde van wederkerigheid.

Ook de wederkerigheidsvereiste bouwt een bijkomende beschermlaag in doordat hierdoor een soort van status quo geëist wordt van het Verenigd Koninkrijk. Dit betekent dat het Verenigd Koninkrijk zelf het fiscaal beleid op het vlak van die relevante bepaling zal moeten verderzetten zoals zij dat deed toen deze nog een lidstaat was van de EU, op basis van de nationale wettekst of op basis van interpretaties die door het Hof van Justitie aan voornoemde wetteksten is gegeven. Dat betekent dat dan onrechtstreeks ook alle Europese waarborgen van toepassing zullen zijn, waardoor niet unilateraal wordt ingegrepen op het beleid van de Europese unie, maar juist verzekerd wordt dat dit beleid gedurende een strikt beperkte periode wederzijds wordt verdergezet, in het licht van de uitzonderlijke omstandigheden. Deze overgangsmaatregel is dan ook onrechtstreeks een promotie van de Europese beginselen.

b) Gelijkheidsbeginsel

Het Verenigd Koninkrijk is lid van de Europese unie sinds 1973 en sindsdien verlopen de relaties tussen Belgische en Britse burgers en ondernemingen binnen dit Europees rechtskader. Ondernemingen en burgers van België en het Verenigd Koninkrijk die economische relaties met elkaar aan gaan baseren zich op dit rechtskader en een abrupte breuk op 29 maart 2019 brengt een enorme rechtsonzekerheid voor deze personen met zich mee.

Daarbij wordt door de Raad van State de vraag gesteld in welke mate te verklaren valt dat het Verenigd Koninkrijk op een verschillende wijze wordt behandeld dan een ander derde land. Hierbij moet opnieuw de nadruk worden gelegd op de uitzonderlijke relatie die is ontstaan tussen het Verenigd Koninkrijk en de andere Europese lidstaten, die gedurende een bestendige tijd onderworpen zijn geweest aan dezelfde Europese wetgeving, waarborgen en principes.

Het VK kan daardoor niet louter worden gelijkgesteld met een ander derde land, waar niet zulk een nauwe band bestaat en die deel hebben uitgemaakt van een organisatie, waarbij de bindende wetgeving van deze organisatie voorrang kreeg op de nationale wetgeving en daardoor een eengemaakte beleid werd gevoerd overeen de 28 lidstaten. Het uitdragen van dit eengemaakte beleid, dat dermate verwerven is met de nationale wetgeving van het VK, zal dus niet van dag op dag eindigen. Bijgevolg is de Europese regelgeving en zowel

conséquent, la nécessité de règles transitoires de nature à atténuer les effets du Brexit.

(iii) condition de réciprocité;

La condition de réciprocité instaure aussi une protection supplémentaire puisqu'elle nécessite une sorte de statu quo du Royaume-Uni. Cela signifie que le Royaume-Uni devra continuer à appliquer la même politique fiscale en ce qui concerne cette disposition, comme il le faisait lorsqu'il était encore membre de l'UE, sur la base du texte de loi national ou des interprétations données par la Cour de Justice aux textes de lois précités. Dès lors, indirectement, toutes les garanties européennes seront d'application. Il n'y a donc pas d'intervention unilatérale sur la politique de l'Union européenne mais on s'assure simplement que cette politique sera poursuivie durant une période strictement réduite compte tenu des circonstances exceptionnelles. Cette mesure transitoire est donc indirectement une promotion des principes européens.

a) Principe d'égalité

Le Royaume-Uni est membre de l'Union européenne depuis 1973 et depuis lors, les relations entre les citoyens et les entreprises belges se déroulent dans ce cadre juridique européen. Les entreprises et les citoyens de Belgique et du Royaume-Uni qui nouent entre eux des relations se basent sur ce cadre juridique. Une rupture brusque de celui-ci le 29 mars 2019 créerait une importante insécurité juridique pour ces personnes.

Le Conseil d'État demande à cet égard dans quelle mesure on peut expliquer que le Royaume-Uni soit traité différemment qu'un autre État tiers. Il faut souligner une fois encore la relation exceptionnelle qui s'est constituée entre le Royaume-Uni et les autres États membres de l'Union européenne qui ont été soumis pendant longtemps à la même législation, aux mêmes garanties et aux mêmes principes européens.

De ce fait, le RU ne peut pas simplement être assimilé à un autre État tiers, dépourvu d'un tel lien et ayant fait partie d'une organisation, où la législation contraignante de cette organisation avait la priorité sur la législation nationale et de ce fait une politique unique a été instaurée pour les 28 États membres. La promotion de cette politique unique tellement imbriquée dans la législation nationale du RU ne prendra donc pas fin du jour au lendemain. Par conséquent, la législation européenne et la législation tant belge que britannique sont

de Belgische als Britse wetgeving dermate nauw met elkaar verbonden en op elkaar afgestemd dat deze situatie niet te vergelijken valt met enig ander derde land.

Burgers en ondernemingen die economische relaties hebben met derde landen, weten bij het aangaan van deze relaties wat het rechtskader is, aangezien het derde land nooit deel heeft uitgemaakt van een nauw internationaal samenwerkingsverband, waardoor deze derde staten bezwaarlijk kunnen gesteld worden zich in een gelijkaardige positie te bevinden als het Verenigd Koninkrijk als oud-lidstaat van de Europese Unie aangezien deze derde lidstaten waarborgen ontbreken die het gevolg zijn van een lidmaatschap gedurende 45 jaar. Door de brexit wordt een bestaand rechtskader dat reeds 45 jaar geldt echter plots verbroken. Deze twee categorieën (oud-EU lidstaat en derde staat) bevinden zich in dermate verschillende omstandigheden dat in lijn met het gelijkheidsbeginsel het bestaande rechtskader een korte tijd voort bestaat zodat de burgers en ondernemingen de tijd hebben hun contractuele relaties aan te passen en de wetgever de tijd krijgt om grondig na te denken over welke regels dienen te worden aangepast en op welke wijze.

c) Wederkerigheid

Het valt te verwachten dat het Verenigd Koninkrijk in de overgangsperiode de huidige fiscale wetgeving niet plots zal wijzigen zodat de loyale wederkerigheid die in de bestaande wetgevingen is bepaald, voor deze overgangsperiode behouden blijft. Artikel 18/7 dient te worden beschouwd als een vangnetbepaling zodat de overgangsregeling enkel zal gelden indien het Verenigd Koninkrijk ook daadwerkelijk voor de toepassing van de nationale wetgeving zelf nog handelt als lidstaat van de Europese unie, wat wilt zeggen dat deze tegenover België dezelfde bescherming moet bieden zoals die werd geboden toen deze nog lid was van de Europese unie.

Het uitgangspunt van België is het huidige fiscaal recht te blijven toepassen zolang het Verenigd Koninkrijk geen minder gunstige wetgeving invoert (status quo). De regimes hoeven niet identiek te zijn als ze dat in de huidige wetgeving ook niet zijn, voor zover dezelfde waarborgen worden geboden zoals dat het geval was toen beide lidstaten nog lid waren van de Europese unie.

In geen geval kan de buitenlandse regelgever rechtstreeks bepalen hoe de interne fiscale wetgeving wordt toegepast. Deze maatregel bouwt slechts een soort van zekerheid in, die garandeert dat België in de overgangsperiode niet verder gaat dan wat nodig is met het oog op de voormelde doelstelling. De gelijkstelling van het VK met een lidstaat van de Europese unie, geldt dus enkel voor zover het VK daadwerkelijk nog de

tellement liées entre elles et adaptées l'une à l'autre que cette situation n'est pas comparable avec tout autre État membre.

Les citoyens et les entreprises qui entretiennent des relations économiques avec des pays tiers savent à l'entame de ces relations quel est le cadre juridique puisque le pays tiers n'a jamais fait partie d'un partenariat international étroit. On ne peut donc pas dire que ces États tiers se trouvent dans une situation similaire à celle du Royaume-Uni en tant qu'ex-État membre de l'Union européenne, puisque ces États tiers n'ont pas les garanties qu'offre une adhésion pendant 45 ans. Le Brexit casse soudain le cadre juridique existant depuis 45 ans. Ces deux catégories (ancien État membre de l'UE et État tiers) se trouvent dans des situations tellement différentes que conformément au principe d'égalité, le cadre juridique est maintenu pendant une courte période de sorte que les citoyens et les entreprises aient le temps d'adapter leurs relations contractuelles et que le législateur ait le temps de réfléchir en profondeur aux règles à adapter et de quelle manière.

c) Réciprocité

On s'attend à ce que le Royaume-Uni ne modifie pas soudainement sa législation fiscale actuelle de manière à ce que la réciprocité loyale prévue par les législations existantes soit maintenue pendant cette période transitoire. L'article 18/7 doit être considéré comme un filet de sécurité pour que la période transitoire s'applique uniquement si le Royaume-Uni agit lui-même, en ce qui concerne l'application de la législation nationale, comme État membre de l'Union européenne, ce qui veut dire qu'il doit offrir à la Belgique la même protection que celle qu'il offrait lorsqu'il était encore membre de l'Union européenne.

La thèse de la Belgique est de maintenir le droit fiscal actuel tant que le Royaume-Uni n'introduit pas de législation moins favorable (status quo). Les régimes ne doivent pas être identiques s'ils ne le sont pas déjà dans la législation actuelle, à condition que les mêmes garanties soient offertes que lorsque les deux États membres étaient encore membres de l'Union européenne.

En aucun cas, le législateur étranger ne peut déterminer comment la législation fiscale interne s'applique. Cette mesure est une mesure de sécurité qui garantit que pendant la période transitoire, la Belgique n'ira pas plus loin que ce qui est nécessaire en vue de l'objectif précité. L'assimilation du RU à un État membre de l'Union européenne vaut donc uniquement dans la mesure où le RU applique encore

nationale wetgeving toepast zoals deze dat deed toen zij nog lid was van de Europese unie.

In een latere fase zal elke bepaling afzonderlijk worden onderzocht en aangepast en zal geval per geval worden onderzocht in welke mate de wederkerigheid explicet als voorwaarde moet worden gesteld.

De delegatie aan de Koning zoals door de Raad van State wordt voorgesteld is voor deze overgangsregeling niet passend. Gelet op de korte periode dat de overgangsregeling van toepassing zal zijn en gezien het feit dat het een loutere verderzetting van de bestaande regelgeving betreft, is de algemene delegatie aan de Koning krachtens artikel 108 van de Grondwet voldoende. De voorwaarde van wederkerigheid is slechts een veiligheidsmaatregel voor het geval het Verenigd Koninkrijk de fiscale wetgeving zou wijzigen in het nadeel van Belgische burgers en bedrijven. Dit betekent dat het toepassingsgebied van deze overgangsregeling automatisch beperkt is tot die gevallen waarbij voldaan is aan de wederkerigheidsvereiste, die dus een absolute voorwaarde vormt. Indien de wederkerigheid niet wordt nagekomen door het Verenigd Koninkrijk, kan de overgangsregeling bijgevolg ook niet worden toegepast.

Bovendien zou het invoeren van een dergelijke delegatie betekenen dat de inwerkingtreding van de regeling wordt uitgesteld tot op het moment dat de wederkerigheidsvereiste voor elke bepaling afzonderlijk wordt vastgelegd in voldoende duidelijke bepalingen. Dit zou een tegengestelde werking hebben op twee vlakken: niet alleen zou op die wijze een snelle inwerkingtreding niet gegarandeerd kunnen worden, wat gelet op de nadende harde brexit problematisch is. Daarnaast zou dan voor elke bepaling een onderzoek moeten worden verricht, wat eigenlijk kadert in het grotere onderzoek waarvoor de overgangsregeling juist wordt ingevoerd. Daardoor wordt een dergelijke bepaling niet opportuun geacht in het licht van het doel en de uitwerking van deze overgangsregeling.

Artikelsgewijze bespreking

Artikel 18/1

Artikel 18/1 bepaalt dat voor de toepassing van het wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, de relevante bepalingen zo moeten gelezen worden dat de verwijzingen naar een lidstaat van de Europese Unie ook het Verenigd Koninkrijk omvat en dit tot en met 31 december 2019.

effectivement sa législation nationale de la même façon qu'il le faisait lorsqu'il était encore membre de l'Union européenne.

Dans une phase ultérieure, chaque disposition sera examinée et adaptée individuellement et un examen au cas par cas aura lieu pour déterminer si la réciprocité doit être reprise comme condition explicite.

La délégation au Roi telle que proposée par le Conseil d'État ne convient pas pour cette période transitoire. Vu la courte période pendant laquelle le régime transitoire sera d'application, et vu qu'il s'agit du simple maintien de la réglementation existante, la délégation générale au Roi en vertu de l'article 108 de la Constitution suffit. La condition de réciprocité est seulement une mesure de sécurité pour le cas où le Royaume-Uni modifierait sa législation fiscale au détriment des citoyens et des entreprises belges. Cela signifie que le champ d'application de ce régime transitoire est automatiquement limité aux cas où la condition de réciprocité est remplie, qui constitue donc une condition sine qua non. Si la réciprocité n'est pas respectée par le Royaume-Uni, la disposition transitoire ne peut par conséquent pas non plus être appliquée.

En outre, une telle délégation impliquerait un report de l'entrée en vigueur du régime jusqu'au moment où la condition de réciprocité est établie pour chacune des dispositions en des termes suffisamment clairs. Cela aurait un effet contraire à deux égards: non seulement, cela empêcherait de garantir une entrée en vigueur rapide, ce qui est problématique vu l'imminence d'un Brexit dur, mais il faudrait aussi effectuer un examen pour chacune des dispositions, ce qui relève en réalité d'une plus grande analyse pour laquelle le régime transitoire est précisément instauré. Une telle disposition n'est donc pas jugée opportune à la lumière de l'objectif et de l'élaboration de ce régime transitoire.

Discussion article par article

Article 18/1

L'article 18/1 dispose qu'aux fins de l'application du Code des impôts sur les revenus 1992, il convient de lire les dispositions pertinentes en ce sens que les références à un État membre de l'Union européenne englobent également le Royaume-Uni, et ce, jusqu'au 31 décembre 2019 inclus.

Art. 18/2 tot 18/4

De artikelen 18/2 tot 18/4 hebben dezelfde doelstelling als het artikel 18/1, maar de gelijkstelling wordt evenwel beperkt tot de bepalingen betreffende de federale belastingen die geregeld worden door het wetboek der successierechten, het wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten en het wetboek diverse rechten en taksen.

Daarom worden buiten het toepassingsgebied van de gelijkstelling gehouden:

1° het Boek I van het Wetboek der successierechten, betreffende de successierechten en de rechten van overgang bij overlijden (art. 18/2);

2° de bepalingen betreffende de gewestelijke registratierichten (art. 18/3).

Daarnaast wordt voor het Wetboek diverse rechten en taksen een onderscheid gemaakt naargelang de titel, en dus de taks, waarvoor de gelijkstelling zal gelden. Zo zal de gelijkstelling voor de transactionele taksen gelden voor de verrichtingen tot en met 31 december 2019. De taksen vervat in de titels II en XI van het boek II, meer bepaald de taks op de effectenrekeningen en de taks op de kredietinstellingen, belasten eerder een zekere belastingstoestand op een bepaald vastgelegd tijdstip, waardoor hier de gelijkstelling zal gelden tot 31 december 2019.

Art.18/5

Dit artikel, eerste lid, bepaalt dat de gelijkstelling zich ook uitstrekt tot de bijzondere wetsbepalingen betreffende de inkomstenbelastingen en tot de besluiten genomen tot uitvoering van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 of van deze bijzondere wetsbepalingen.

Art. 18/6

Dit artikel verleent een machtiging aan de Koning om middels een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de uiterste datum te wijzigen waarbinnen het Verenigd Koninkrijk zal geacht worden een lidstaat van de Europese Unie te zijn voor de toepassing van de fiscale bepalingen. Hierdoor zal het mogelijk zijn om deze datum te vervroegen, indien op een eerder moment een specifieke wettelijke regeling is uitgewerkt, waardoor de overgangsbepalingen hun nut verliezen.

Bovendien wordt voorzien dat bij het verstrijken van de overgangsperiode, een evaluatie wordt verricht door de

Art. 18/2 à 18/4

Les articles 18/2 à 18/4 poursuivent le même objectif que l'article 18/1, en limitant l'assimilation aux dispositions relatives aux impôts fédéraux régis par le Code des droits de succession, le Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe et le Code des droits et taxes divers.

C'est pourquoi sont mis hors du champ d'application de l'assimilation:

1° le Livre Ier du Code des droits de succession, relatif aux droits de succession et de mutation par décès (art. 18/2);

2° les dispositions relatives aux droits d'enregistrement régionaux (art. 18/3).

Une distinction est en outre établie pour le Code des droits et taxes divers en fonction du titre, et partant de la taxe, auquel s'appliquera l'assimilation. Ainsi, pour les taxes transactionnelles, l'assimilation s'appliquera aux opérations conclues jusqu'au 31 décembre 2019 inclus. Les taxes prévues aux titres II et XI du livre II, en particulier la taxe sur les comptes-titres et la taxe sur les établissements de crédit, visent plutôt une situation fiscale particulière à un moment donné. L'assimilation s'appliquera dès lors jusqu'au 31 décembre 2019.

Art.18/5

Le présent article, alinéa 1er, prévoit que l'assimilation s'étendra également aux dispositions légales particulières relatives aux impôts sur les revenus et aux arrêtés pris pour l'exécution du Code des impôts sur les revenus 1992 et desdites dispositions légales particulières.

Art. 18/6

Le présent article donne habilitation au Roi de modifier par arrêté délibéré en Conseil des ministres la date ultime à laquelle le Royaume-Uni sera considéré comme un État membre de l'Union européenne aux fins de l'application des dispositions fiscales. Ainsi, il sera possible d'avancer cette date dans le cas où une législation spécifique serait élaborée à une date antérieure, auquel cas les dispositions transitoires perdraient leur raison d'être.

En plus, il est prévu qu'à l'expiration de la période transitoire, une évaluation peut être effectuée par le Conseil des

Ministerraad, waarbij in voorkomend geval kan besloten worden tot een verlenging van de duur van het overgangsregime.

Daarnaast wordt ook in een machting aan de Koning voorzien om alle noodzakelijke bepalingen te treffen in het kader van de brexit tijdens de periode waarin de Kamer ontbonden is of geen zitting meer houdt en dus geen wetgevende initiatieven meer kunnen goedgekeurd worden. Deze delegatie is strikt beperkt in de tijd en wat het toepassingsgebied betreft, waarbij steeds een bekraftiging nodig zal zijn van de bij koninklijk besluit genomen maatregelen die de essentiële bestanddelen van een belasting zouden kunnen raken.

Art. 18/7

Wanneer een federale fiscale bepaling een rechtstreeks voordeel toekent aan de onderdanen of de vennootschappen uit het Verenigd Koninkrijk is het doel van deze overgangsbepalingen om het voordeel slechts te behouden voor zover het Verenigd Koninkrijk een wederkerig voordeel toekent aan de Belgische onderdanen of vennootschappen. Er wordt tevens aan herinnerd dat krachtens de hiërarchie der normen ieder verdrag ter voorkoming van dubbele belasting overheerst.

Indien het Verenigd Koninkrijk bijgevolg geen wederkerige regeling voorziet voor deze specifieke fiscale bepalingen, zullen de fiscale bepalingen niet kunnen genieten van de fiscale fictie die werd ingeschreven in deze wet.

Zoals reeds gesteld in de algemene toelichting is het uitgangspunt van België om het huidige fiscaal recht te blijven toepassen zolang het Verenigd Koninkrijk geen minder gunstige wetgeving invoert (*status quo*). De regimes hoeven niet identiek te zijn als ze dat in de huidige wetgeving ook niet zijn.

Luk VAN BIESEN (Open Vld)
 Erik VAN ROMPUY (CD&V)
 Benoît PIEDBOEUF (MR)

ministres, où il peut être décidé, le cas échéant, de prolonger la durée du régime transitoire.

Une habilitation au Roi est également prévue pour prendre toutes les dispositions nécessaires dans le cadre du Brexit au cours de la période pendant laquelle la Chambre est dissoute ou n'est plus en session et où plus aucune initiative législative ne peut être approuvée. Cette délégation est strictement limitée dans le temps et, en ce qui concerne son champ d'application, une confirmation sera toujours requise pour les mesures prises par arrêté royal qui pourraient toucher aux fondements d'un impôt.

Art. 18/7

Lorsqu'une disposition fiscale fédérale octroie un avantage direct aux ressortissants ou sociétés du Royaume-Uni, l'objectif des présentes dispositions transitoires ne vise à maintenir cet avantage que dans la mesure où le Royaume-Uni octroie une réciprocité vis-à-vis des ressortissants ou sociétés belges. Il est rappelé qu'en vertu de la hiérarchie des normes, toute convention préventive de la double-imposition prédomine.

Dans le cas où le Royaume-Uni ne prévoit pas de régime de réciprocité pour ces dispositions fiscales spécifiques, les dispositions fiscales ne pourront alors pas bénéficier de la fiction fiscale prévue dans la présente loi.

Comme déjà indiqué dans la discussion générale, la thèse de la Belgique est de maintenir le droit fiscal actuel tant que le Royaume-Uni n'introduit pas de législation moins favorable (*status quo*). Les régimes ne doivent pas être identiques s'ils ne le sont pas déjà dans la législation actuelle.